Vastaus valtuustoaloitteeseen koskien vaihdevuosiklinikan perustamisen selvittämistä osaksi perusterveydenhuollon palveluja

Aluevaltuusto 27.05.2025 § 44

Selostus

Valtuuston 27.5.2025 kokouksessa on jätetty valtuustoaloite vaihdevuosiklinikan perustamisen selvittämisestä osaksi perusterveydenhuollon palveluja.

Aloitteen on jättänyt Tea Jaakkola ja Tiina Metsäranta ja sen ovat allekirjoittaneet Tea Jaakkola, Tiina Metsäranta, Heli Lehtilä-Salmi, Pia Yli-Pirilä, Erja Hirviniemi, Minna Belik, Pasi Niemi, Petri Laine, Anne Lindgren, Karri Vanttaja, Mirka Soinikoski, Petri Hakamäki, Hannele Saari, Päivi Räsänen, Kirsi Mäkilaine, Vesa Mäkinen, Mika Lartama, Mia Heinonen, Aapo Reima, Hanna Jokinen, Emmi Lintonen, Pirita Järvinen, Juhani Lehto, Lauri Jormanainen, Pirjo Alijärvi, Kaisa Lepola, Heini Ristavaara, Kylli Kylliäinen, Maija Kontturi, Päivi Kankaanmäki, Kalle Virtanen, Sari Rautio, Lotta Saarenmaa, Antti Ahonen, Helena Lehkonen ja Ranjith Kumar Prabhakaran.

Valtuustoaloite:

”Me allekirjoittaneet valtuutetut esitämme, että hyvinvointialueella selvitetään mahdollisuus perustaa vaihdevuosiklinikka naisille ja miehille osaksi julkista perusterveydenhuoltoa.

Perustelut:

Sukupuolihormonien, erityisesti estrogeenin ja testosteronin, tuotanto vähenee iän myötä, mikä aiheuttaa merkittäviä fyysisiä ja psyykkisiä oireita molemmille sukupuolille. Naisilla estrogeenin erityksen lasku tapahtuu pääasiassa 45–55-vuotiaana, mutta oireita voi alkaa ilmetä jo 40-vuotiaana.

Yleisimmät oireet ovat unettomuus, ärtyneisyys, nivel- ja lihaskivut, sydämen rytmihäiriöt, ahdistuneisuus, masentuneisuus, seksuaalinen haluttomuus ja uupumus. Nämä oireet voivat johtaa toistuviin, kalliisiin ja hajanaisiin terveydenhuoltokäynteihin, joita ei useinkaan osata yhdistää hormonitoiminnan muutoksiin.

Tällä hetkellä monien oireista kärsivien hoito on satunnaista, eikä hoitoketju ole selkeä. Erikoissairaanhoidon tutkimukset ja toistuvat lääkärikäynnit kuormittavat järjestelmää ja aiheuttavat merkittäviä kustannuksia ilman, että varsinainen syy eli hormonitasapainon häiriö tulee tunnistetuksi tai hoidettua.

Vaihdevuosiklinikka voisi tuoda ratkaisun tähän. Klinikalla voitaisiin tarjota asiantuntevaa hoitoa, kokonaisvaltaista neuvontaa ja tarvittaessa hormonihoitoa, sekä toteuttaa ei-lääkkeellisiä tukitoimia. Lisäksi klinikka voisi toimia koulutuskeskuksena ammattilaisille ja tietoiskujen kautta myös

aikuisväestölle, lisäten ymmärrystä ja vähentäen häpeäleimaa oireiden ympärillä.

Selvityksessä tulisi kartoittaa:

- Klinikalla saavutettavat kustannussäästöt
- Vaikutus perusterveydenhuollon kuormitukseen
- Mallit ammattilaisten koulutuksesta
- Mahdollinen yhteistyö kolmannen sektorin tai oppilaitosten kanssa

Vaihdevuodet eivät ole sairaus, mutta ilman hoitoa ne voivat johtaa merkittävään toimintakyvyn laskuun tai jopa työkyvyttömyyteen. Kyse on terveyden, tasa-arvon ja julkisen talouden näkökulmasta tärkeästä investoinnista.

Me allekirjoittaneet ehdotamme, että hyvinvointialue ryhtyy selvittämään vaihdevuosiklinikan perustamisen mahdollisuuksia osaksi julkista terveydenhuoltoa.”

Puheenjohtajan päätösesitys Aluevaltuusto päättää merkitä tiedoksi kokouksessa jätetyn valtuustoaloitteen ja lähettää sen aluehallitukselle valmisteltavaksi.

Päätös Aluevaltuusto hyväksyi päätösesityksen.

Täytäntöönpano

Muutoksenhaku Ei muutoksenhakuoikeutta

Aluehallitus 09.06.2025 § 214

Valmistelija hallintojohtaja Katja Tommiska, puh. 040 821 2396, katja.tommiska@omahame.fi

Selostus Aluevaltuuston kokouksessa 29.4.2025 on jätetty valtuustoaloite koskien vaihdevuosiklinikan perustamisen selvittämistä osaksi perusterveydenhuollon palveluja.
(JS)

Hyvinvointialuejohtajan päätösesitys Aluehallitus päättää merkitä valtuustoaloitteen tiedoksi ja lähettää sen terveydenhuollon toimialalle valmisteltavaksi. Lautakuntakäsittelyä varten talous- ja henkilöstöpalvelut antavat arvionsa valtuustoaloitteen talous- ja henkilöstövaikutuksista.

Päätös Aluehallitus hyväksyi päätösesityksen.

Täytäntöönpano

Muutoksenhaku Ei muutoksenhakuoikeutta

Valmistelija

tulosaluejohtaja, perusterveydenhuollon avopalvelut Tiina Merivuori, puh. 040 662 9033, tiina.merivuori@omahame.fi, palvelualueylilääkäri, Janakkalan palvelualue Suvi Hämäläinen, puh. 050 591 7162, suvi.hamalainen@omahame.fi, palvelualueylilääkäri, operatiivinen palvelualue Sari Silventoinen, sari.silventoinen@omahame.fi

Selostus

Aluevaltuuston kokouksessa 27.5.2025 § 44 on jätetty valtuustoaloite koskien vaihdevuosiklinikan perustamisen selvittämistä osaksi perusterveydenhuollon palveluja.

Vastaus valtuustoaloitteeseen:

Kiitämme valtuustoaloitteesta vaihdevuosiklinikan perustamisen mahdollisuuksien selvittämiseksi osaksi julkista terveydenhuoltoa. Ymmärrämme asian tärkeyden ja tuemme naisten kokonaisvaltaisen terveyden edistämistä.

Kuten valtuutetut aloitteessaan toteavat, vaihdevuodet eivät ole sairaus, mutta ilman asianmukaista hoitoa ne voivat johtaa toimintakyvyn heikentymiseen ja jopa työkyvyttömyyteen. Tällä hetkellä terveyskeskuksista saa hoitosuositusten mukaisesti hoitoa vaihdevuosioireisiin, ja tarvittaessa aiheeseen enemmän perehtyneiden lääkäreiden konsultaatiomahdollisuus on sekä perusterveydenhuollon sisällä että erikoissairaanhoidossa.

Perusterveydenhuollossa on myös tarjolla elintapaneuvontaa ryhmämuotoisesti (etäryhmät) ja yksilöllisesti. Mainittakoon myös, että vastikään on valmistunut ylipainon hoitopolku osaksi hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä. Liikunta, ravitsemus ja terveelliset elintavat ovat osa vaihdevuosioireiden kokonaisvaltaista hoitoa. Perustasolla on tarvittaessa tarjolla myös lyhytpsykoterapiaa, joka voi olla tarpeellinen kuormittavassa elämäntilanteessa. Yhteistyössä kuntien liikuntaneuvonnan kanssa voidaan liikuntalähetteellä ohjata yksilölliseen liikunta- ja elintapaohjaukseen vaihdevuosioireiden tueksi. Tiedetään, että testosteronivaje voi aiheuttaa toimintakyvyn laskua myös miehille; yleisin syy tähän on liikapaino. Edellä mainitut Oma Hämeen julkisessa perusterveydenhuollossa tarjolla olevat tukimuodot voivat olla avuksi tähän. Lisäksi keskittämistä esimerkiksi perhesuunnitteluneuvoloihin voidaan selvittää, sillä niissä on gynekologista osaamista ja tarvittavaa laitteistoa (ultraääni).

Erikoissairaanhoitoon ohjautuu harvoin potilaita vaihdevuosioireiden takia. Toisin kuin aloitteessa esitetään, on jo olemassa hoitoketju ja hoidon porrastus perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon välillä, lisäksi konsultaatiomahdollisuus erikoissairaanhoitoon on toimiva jo tällä hetkellä. Erikoissairaanhoitoon ohjataan potilaat, joilla on mm. vasta-aiheita tavanomaisiin hormonikorvaushoidossa käytettäviin lääkkeisiin tai muita haasteita. Oma Hämeen erikoissairaanhoidossa naistentautien poliklinikalla pystytään pysymään hoitotakuussa, joten potilaat pääsevät nopeastikin lisäarvioon, mikäli tarvitsevat erikoissairaanhoitoa.

Oma Hämeessä on myös käytössä ns. ketjulähettitoiminta, jolloin terveyskeskuslääkärin on mahdollista mennä esimerkiksi viikon ajaksi syventämään osaamistaan naistentautien poliklinikalle. Lisäksi jatkuvaan

kouluttautumiseen on olemassa rakenteet ja koulutusta on saatavilla organisaation sisällä erikoissairaanhoidosta perustasolle. Erikoissairaanhoito ja perusterveydenhuolto osallistuvat myös sairaanhoitaja- ja lääketieteen opiskelijoiden koulutukseen, mikä tukee osaamisen laaja-alaista kehittämistä.

Yli 45-vuotiaat naiset muodostavat vaihdevuosioireiden keskeisen kohderyhmän. Suurin osa heistä on työelämässä ja heillä on mahdollisuus hakeutua yksityislääkärille, erityisesti kun yhteiskunta tukee tätä korotettujen Kela-korvausten avulla. Myös julkisen terveydenhuollon palvelut ovat saatavilla. Perusterveydenhuollossa hoidetaan kuitenkin laaja-alaisesti sairauksia ja niiden ennaltaehkäisyä, ja kuormitus on jo nykyisellään suurta.

Arvioimme, että kattavan kustannusvaikutusten selvityksen tekeminen olisi erittäin laaja ja resursseja vaativa tehtävä, eikä luotettavaa selvityspohjaa tällä hetkellä ole saatavilla. Tarvittaessa olemme kuitenkin valmiita osallistumaan valtakunnallisiin selvityksiin aiheesta.

Toteamme, että nykyisessä tilanteessa vaihdevuosioireisiin liittyvä hoito ja osaaminen ovat olemassa julkisessa terveydenhuollossa, ja palvelujen saatavuus on turvattu. Hoitoketju ja yhteistyö toimivat, ja mahdollisuuksia keskittämiseen sekä koulutuksen lisäämiseen voidaan jatkossa selvittää.

Kiitämme valtuustoaloitteen tekijöitä tärkeän asian esille nostamisesta.

Toimialajohtajan päätösesitys

Terveyden ja toimintakyvyn edistämisen lautakunta:

1. päättää hyväksyä omalta osaltaan valtuustoaloitteeseen annetun vastauksen ja esittää sen aluehallitukselle ja edelleen aluevaltuustolle hyväksyttäväksi

2. toteaa omalta osaltaan valtuustoaloitteen käsittelyn päättyneeksi.

Käsittely

Keskustelun kuluessa Sari Auvinen teki esityksen asian palauttamisesta uudelleen valmisteluun. Esitystä ei kannatettu, joten se raukesi kannattamattomana.

Päätös

Terveyden ja toimintakyvyn edistämisen lautakunta hyväksyi päätösesityksen.

Täytäntöönpano

Muutoksenhaku

Ei muutoksenhakuoikeutta

Aluehallitus 22.09.2025 § 309

Valmistelija

hallintojohtaja Katja Tommiska, puh. 040 821 2396, katja.tommiska@omahame.fi

Selostus Terveyden ja toimintakyvyn edistämisen lautakunta on osaltaan antanut vastauksen valtuustoaloitteeseen koskien vaihdevuosiklinikan perustamisen selvittämistä osaksi perusterveydenhuollon palveluja. (JL)

Toimivallan peruste Kanta-Hämeen hyvinvointialueen hallintosääntö 132 §

Hyvinvointialuejohtajan päätösesitys Aluehallitus

1. päättää hyväksyä valtuustoaloitteeseen annetun vastauksen omalta osaltaan ja

2. esittää aluevaltuustolle, että se merkitsee valtuustoaloitteeseen saadun vastauksen tiedoksi ja toteaa lisäksi, ettei aloite anna aihetta muihin kuin vastauksessa mainittuihin toimenpiteisiin ja että valtuustoaloite on käsitelty loppuun.

Käsittely Keskustelun aikana Erja Hirviniemi teki seuraavan esityksen:
”Esitän aloitteen palauttamista uudelleen valmisteluun, siten, että selvitettäisiin, minkälaisia ratkaisuja voitaisiin kehittää vaihdevuosiin liittyviin tarpeisiin Oma-Hämeessä, esim. digihoitopolun rakentamiseksi.

Suosittelen myös poistamaan vastaukseen sisältyvä suositus yksityiselle gynekologille hakeutumisesta ja ohjaamisesta (koska tämä on iso ennakkolinjaus, joka voisi nopeasti levitä myös muihin erikoisaloihin liittyviin tarpeisiin.”

Puheenjohtaja totesi Erja Hirviniemen esityksen asian palauttamisesta uudelleen valmisteltavaksi raukeavan kannattamattomana.

Päätös Aluehallitus hyväksyi päätösesityksen.

Täytäntöönpano

Muutoksenhaku Ei muutoksenhakuoikeutta

Aluevaltuusto 30.09.2025 § 84
734/00.01.03.00/2025

Aluehallituksen päätösesitys Aluevaltuusto päättää merkitä valtuustoaloitteeseen saadun vastauksen tiedoksi ja toteaa lisäksi, ettei aloite anna aihetta muihin kuin vastauksessa mainittuihin toimenpiteisiin ja että valtuustoaloite on käsitelty loppuun.

Käsittely

Keskustelun aikana Anne Kisonen teki Mika Lartaman, Juhani Lehdon ja Heini Ristavaaran kannattamana muutosesityksen, että asia palautetaan uudelleen valmisteltavaksi.

Koska oli tehty kannatettu muutosesitys asian palauttamisesta uudelleen valmisteltavaksi, puheenjohtaja teki seuraavan äänestysesityksen: Ne, jotka kannattavat asian käsittelyn jatkamista tässä kokouksessa äänestävät JAA, ja ne, jotka kannattavat Anne Kisosen muutosesitystä

asian palauttamisesta uudelleen valmisteltavaksi äänestävät EI. Puheenjohtaja esitti, että äänestys toimitetaan sähköisesti. Puheenjohtajan esitykset hyväksyttiin.

Äänestyksessä annettiin 39 JAA-ääntä ja 20 EI-ääntä. Puheenjohtaja totesi, että asian käsittely tässä kokouksessa jatkuu.

Päätös Aluevaltuusto hyväksyi päätösesityksen.

Päivi Räsänen saapui kokoukseen tämän asian käsittelyn aikana ennen päätöksentekoa.

Piia Aitto-oja poistui kokouksesta tämän asian käsittelyn aikana ennen päätöksentekoa.

Täytäntöönpano päätösote / aloitteen jättäjä

Muutoksenhaku Ei muutoksenhakuoikeutta